

Andre innspill til prioriteringer i Utsynsmeldingen

Spørsmål til medlemmene av Kompetansepolitisk råd.

1. Prioriteringer fremover

«I arbeidsmarkedet hvor det finnes udekket etterspørsel etter flere sentrale og kritiske kompetanser blir det viktig med en tydelig prioritering av hva vi bør satse på framover og hvor kompetanse bør frigjøres. Det er ikke mulig å dekke alle kompetansebehov som arbeidslivet eller samfunnet har. Til det er vi for få mennesker i arbeidsdyktig alder. Så langt i arbeidet med meldingen har vi sett på brede områder som bør prioriteres, som kompetanse som er nødvendig for et høyproduktivt og konkurransedyktig næringsliv, kompetanse som er nødvendig for å gjennomføre det grønne skiftet og kompetanse som er nødvendig for å håndtere den demografiske utviklingen. Vi ønsker tilbakemelding fra medlemmene i Kompetansepolitisk råd på hva dere mener bør prioriteres i årene som kommer.»

Fylkeskommunene mener at tidligere rapporter fra Kompetansebehovsutvalget (KBU), og det pågående arbeidet i KBU om prioriteringer på kort, mellom lang og lang sikt bør ligge til grunn for Utsynsmeldingen. Det er viktig å skape helhet i vurdering rundt landets fremtidige kompetansebehov og de nødvendige prioriteringene som må gjøres.

Fylkeskommunene mener at følgende innspill bør prioriteres i årene som kommer:

- a. Det grønne skiftet vil kreve omstilling i hele samfunnet, ikke bare en grønn omstilling. Omstillingskompetanse handler både om å henge med, men og å drive frem omstilling. Grønn omstilling krever en bredere tilnærming til omstilling, og grønn kompetanse kan for eksempel omfatte generell omstillingskompetanse, samt mer spesialisert kompetanse for å utvikle produkter og (velferds)tjenester med mindre negative konsekvenser for klima og miljø, altså kompetanse som kreves i overgangen til et mer bærekraftig samfunn. Det er ikke sentralt hva grønne jobber er, men vi må vite hva slags kompetanse vi trenger for å klare den grønne omstillingen.

Fokus kan ikke kun være på for eksempel havvind. Vi må unngå å reproducere regionale ulikheter knyttet til eksempelvis olje og havvind.

Skogen er også en viktig ressurs i det grønne skiftet, og for omstilling i industrien. Det er derfor viktig å vite hva slags kompetanse vi skal bygge opp for å ta vare på den dimensjonen (skog).

Vesentlig å vektlegge kompetansebehov knyttet til *motvirkning* av klimaendringer fremfor *konsekvenser* av klimautfordringer

- b. Digitale ferdigheter vil være stadig mer viktig i årene fremover, og det bør prioriteres kompetansebehov knyttet til satsning på STEM-fag (Science, Technology, Engineering, Mathematics).
- c. Krittisk tenkning vil også være viktig i å skape både det grønne skiftet, og omstillingen generelt i samfunnet. I det bør man også knytte sosial og emosjonell kompetanse. Det er mye vitenskapelig kunnskap som viser at dette er kompetanser som er vesentlig i all omstilling. Det er mye vekt på sosial- og emosjonell kompetanse i grunnopplæringen, men mindre i UH-sektoren. Samtidig kan det være

store forskjeller mellom institusjoner og institutter. Det bør prioriteres å sette søkelys på disse kompetansene også i UH-sektoren.

- d. Det er viktig med gode og langsiktige vurderinger av ressursutnyttelse opp mot bevaring av naturressurser. Offentlig forvaltning har en dobbel rolle som bør utnyttes til det grønne skiftet. Den ene som premissgiver for arealplanlegging og den andre er rollen som store bedrifter og samtidig viktige premiss-leverandører til samfunnet og utviklingen innenfor det grønne skiftet.

2. Spørsmål om rett til etter- og videreutdanning

«I Stortingets behandling av Meld. St. 14 (2019-2020) Kompetansereformen, se [Innst. 370 S \(2019-2020\)](#) ble det vedtatt flere anmodningsforslag, blant annet følgende anmodningsvedtak, vedtatt på bakgrunn av forslag fra Ap, FrP, Sp og SV:

Vedtak 698: Stortinget ber regjeringen nedsette et partssammensatt utvalg for å utrede hvordan arbeidstakere kan opparbeide seg en rett til kompetanseheving gjennom arbeidslivet, og sikre at tillitsvalgte tas med i drøftinger om hvilken kompetanseutvikling virksomheten trenger.»

- a. Fylkeskommunens nye kompetansepolitiske rolle gjør at fylkeskommunene i dette spørsmålet må ta de regionale samfunnsperspektivene med seg i vurderingen, og ikke kan kun vurdere ut fra fylkeskommunenes arbeidsgiverrolle.

Det vil ikke være mulig å dekke kompetansebehovet på kort, mellomlang og lang sikt uten å styrke etter- og videreutdanningen i landet. Livslang læring vil måtte være et sentralt begrep å gjøre i praksis. Alle må ha en viss grad av generell kompetanse for å møte samfunnsutfordringene og -endringene vi står overfor. Særlig behov for sosiale og emosjonelle ferdigheter – og det er positivt at dette kan læres. Dette er viktig å prioritere i alle ledd i utdanningssystemet.

Det kan vurderes å ha et noe breiere mandat slik at det ikke avgrenses til kun en vurdering av enkelt personers rett og plikt. Tillitsvalgtes rolle i drøftinger av hvilken kompetanseutvikling virksomheten trenger er tilstrekkelig dekket i gjeldende lov- og regelverk.

Fylkeskommunene støtter at det er nyttig med en utredning av spørsmålet om å innføre en rett til etter- og videreutdanning, og ser frem til en utredning på hvordan man kan få etablert bedre løsninger enn i dag.